

เป็นพระ

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

เทศน์พระ วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรม วันนี้อุโบสถ วันอุโบสถเห็นไหม ลงอุโบสถสังฆกรรม เราบวชเป็นพระ เราบวชเป็นพระแล้วสังฆะเป็นใหญ่ แล้วสังฆะเป็นใหญ่ สังฆะเป็นสงฆ์ เห็นไหม ชุมชนของสงฆ์ แล้วชุมชนของสงฆ์เห็นไหม เราลงอุโบสถ ทำสามัคคีอุโบสถ เป็นความสามัคคีจากภายในขององค์กร ถ้าองค์กรนั้นเข้มแข็ง สิ่งที้องค์กรเข้มแข็งนี้มันมีน้ำใจต่อกัน มันมีน้ำใจต่อกันแล้วมันอบอุ่น แต่ถ้าไม่มีน้ำใจต่อกันมันหวาดระแวง ถ้าหวาดระแวงนะนี่ พุดถึงสังคัมสงฆ์

แต่เวลาเราบวชเป็นพระเห็นไหม เวลาหลวงปู่มั่นท่านบวชพระ เวลาท่านบวชพระขึ้นมาแล้ว ท่านฝัน ท่านฝันว่าท่านบวชแล้วทำไมไม่เป็นพระ บวชแล้วเป็นเณร แล้วท่านก็ไปปรึกษาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่เสาร์ตกใจ ตกใจแล้วมาทบทวนบวชเป็นพระ บวชแล้วไม่เป็นพระ หลวงปู่เสาร์ตกใจ ต้องทำทัฬหีกรรมบวชซ้ำ บวชซ้ำเพราะว่าอะไร เพราะว่าสังฆาภูมิมันไม่ได้สองชั้น หลวงปู่มั่นท่านบวชพระนะ แล้วท่านฝันเอง ว่าบวชพระได้เป็นแค่เณร ไม่ได้บวชเป็นพระ ท่านฝัน เพราะท่านฝันนะ ท่านเพิ่งบวชใหม่ ๆ ท่านฝัน ท่านก็ไปปรึกษาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่เสาร์นะ ไซ้ เพราะว่าวิบัติ ๔ มันเป็นบริวารวิบัติ พอเป็นบริวารวิบัติแล้วถึงได้ทำขึ้นมา ทำทัฬหีกรรมมาบวชซ้ำอีกทีหนึ่ง

บวชซ้ำอีกทีหนึ่ง เห็นไหม บวชพระ แต่ได้เป็นแค่เณร บวชพระแล้วได้เป็นแค่เณร ผู้ที่มีอำนาจวานานะ แล้วท่านก็ฝันของท่านเอง เพราะตอนนั้นท่านเพิ่งบวชใหม่ ๆ ตอนบวชใหม่ ๆ หมายความว่าท่านยังภาวนาไม่ได้ ถ้าท่านภาวนาไม่ได้ ท่านบวชแล้วเห็นไหม หลวงปู่เสาร์ท่านถึงพาออกประพฤติปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ท่านถึงพาออกจากหมู่คณะ เวลาพาออกไปแล้ว เวลาไปตรงคักกลับมา ในประวัติหลวงปู่เสาร์ เวลากลับมาแล้วเพื่อนมาเยี่ยมใจ เวลาคุยกัน ๆ อาจารย์กับลูกศิษย์มุมมองต่างกัน ลูกศิษย์มาถึงก็มาเจอเพื่อนเจอฝูงก็ทักทายปราศรัย แต่อาจารย์ท่านเห็นอยู่แล้วนะ ไม่ปลอดภัย ไม่ปลอดภัย ท่านพาหนีเลยนะ พอออกตรงคักต่อเห็นไหม นี่พุดถึงการบวช

วันนี้วันอุโบสถ เราบวชเป็นพระแล้วเห็นไหม อุโบสถสังฆกรรม นี่สามิจิกรรม มันต้องเป็นพระร่วมกัน พระเสมอกัน มันถึงจะลงอุโบสถร่วมกันได้ ถ้าลงร่วมกันได้เห็นไหม นานาสังวาส สามเณร คฤหัสถ์เข้ามาในวงสังฆกรรมไม่ได้ ถ้าสังฆกรรมไม่ได้เห็นไหม นี่พูดถึงการบวชพระ แต่เราเป็นพระหรือเปล่า ถ้าเราเป็นพระขึ้นมาเห็นไหม เราบวชมาแล้ว บวชโดยวินัย โดยสามิจิกรรม บวชโดยการกระทำความเป็นจริงขึ้นมา พอบวชเป็นพระขึ้นมาแล้วเห็นไหม เราก็มาประพฤติปฏิบัติ เราจะไปเป็นพระจริงๆ จากภายใน บวชพระแล้วได้เป็นพระ ถ้าบวชแล้วเป็นพระ เห็นไหม เราถือธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา เป็นศาสดาของเราไง ถ้าเป็นเณรเห็นไหม ถึงพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นเณร ได้ไตรสรณคมน์ถือเป็นเณร ขอศีลเป็นเณร

เวลาจะบวชเป็นพระขึ้นมา สงฆ์ยกเข้ามา ถ้าสงฆ์ยกเข้ามานี้บวชพระ บวชโดยสมมติ เป็นสมมติสงฆ์ๆ ขนาดเป็นสมมติสงฆ์นะ หลวงปู่มั่นท่านยังฝันเลย บวชพระแล้วไม่ได้เป็นพระ บวชพระแล้วเป็นสามเณร สามเณรแล้วทำทัฬหีกรรมบวชซ้ำเข้ามา บวชซ้ำเข้ามาให้มันหายสงสัยใจ ความสงสัยของบุคคลคนนั้น ถ้าความสงสัยในบุคคลคนนั้น ในใจของเรามันสงสัย ถ้ามันสงสัยขึ้นมาเห็นไหม เขาพยายามของเขา ทำคุณงามความดีของเขา ทำตามธรรมวินัยนั้น ถ้ามีครูมีอาจารย์ท่านพาการกระทำนั้นเป็นสามิจิกรรม คือความถูกต้องดีงาม

นี่เห็นไหม เราบวชเป็นพระแล้วเห็นไหม เรามาบวชเป็นพระ เราต้องมาบวชหัวใจของเรา บวชหัวใจของเราคือการประพฤติปฏิบัตินี้ไง เวลาภูมิใจของเราในการบวชเป็นพระแล้วเห็นไหม ได้บวชเป็นพระด้วย เป็นพระปฏิบัติด้วย พระปฏิบัติด้วย เวลาเราระหกระเหิน เวลาเรารุดงค์ เวลาเราออกวิเวก เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะเอาความจริงจากที่นี้ ถ้าเอาความจริงจากที่นี้เห็นไหม ถ้าความเป็นจริงมันเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติวิภูโก สันติวิภูโกคือว่าใจมันเป็นว่างั้นเถอะ ถ้าใจมันเป็นขึ้นมา มันก็เป็นพระจากภายในใช่ไหม

ถ้าใจมันยังไม่เห็นไหม ใจมันไม่เป็น เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเทศน์ว่าการใด ว่าการเกิดเป็นมนุษย์นี้แสนยาก ถ้าการเกิดเป็นมนุษย์แสนยาก เราเกิดเป็นมนุษย์แล้วยังแบ่งประเภทไป แบ่งประเภทไปโดยมนุสสเปโต มนุสสเตรัจฉาโน เห็นไหม เป็นมนุษย์เหมือนกัน ร่างกายเป็นมนุษย์นั้น แต่ความรู้สึกนึกคิดในใจมันทำให้สถานะของหัวใจมันเป็นอย่างนั้น สถานะทางหัวใจเห็นไหม เป็นมนุษย์เปรต มนุษย์ผี มนุษย์เทวดา มนุษย์พรหม ใจเป็นมนุษย์สิ่งใดก็ได้ นี่พูดถึงความเป็นมนุษย์เห็นไหม แต่นี่ถ้าความเป็นพระล่ะ ถ้าความเป็นพระมันหนักแน่นกว่านั้นอีกเยอะเลย เวลาประพฤติปฏิบัติมีคุณธรรมขึ้นมาเห็นไหม เวลามันพุ่งมันชาน เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา ใครๆ ก็รู้ได้ ความทุกข์ความยากในหัวใจ เวลากิเลสมันบีบคั้นขึ้นมามันยิ่งทุกข์ยากมากกว่านั้นนะ เวลากิเลสบีบคั้น

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราเวลาท่านประพฤติปฏิบัติ เวลาทำจิตสงบเข้ามา ถ้าจิตสงบเข้ามาแล้วมันไปเห็นกิเลสไป เห็นกิเลสคือว่ามันเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริงใจ ถ้าเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริงมันจับต้องได้ คนเรานะ ดูเวลาคนทำงาน ทำงานแล้วมีผลงานแล้วทำงานขึ้นมามันรู้สึกสนุกนะ ใจเราคนทำงานแล้วมันว่างเปล่า จับสิ่งใดไม่เป็นชิ้นเป็นอันเลย จับสิ่งใดก็ไม่ได้ ทำสิ่งใดหลุดไม้หลุดมือไป ไม่มีอะไรติดมือเป็นชิ้นเป็นอันเลย ทำสิ่งนั้นมันท้อแท้ มันท้อแท้

แต่ถ้าเวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติที่มีอำนาจวาสนาบารมี จิตสงบ พอจิตสงบระงับขึ้นมา เห็นไหม มันมีความสุขแล้ว มีการแสวงหา มีการกระทำ แล้วเวลามันนุ่มไปๆ เห็นสภาวะตามความเป็นจริง เห็นสภาวะตามความเป็นจริง มันจับต้องของมัน มันสะท้อนกิเลสทั้งนั้น เวลากิเลสสิ่งที่ว่าครูบาอาจารย์ท่านพูด กิเลสมันกลัวสิ่งใด กิเลสมันกลัวนี่กลัวกรรมะทั้งนั้น กิเลสไม่กลัวสิ่งใดเลย เวลากิเลสมันอยู่ในหัวใจของเรา กิเลสมันยิ่งใหญ่ กิเลสมันยิ่งใหญ่ กิเลสมันล่อมันลวงเห็นไหม มันทำให้เราสับสน ทำให้เราสับสน เราเชื่อตามมันไปๆ มีแต่ความทุกข์ความยากทั้งนั้น เวลาประพฤติปฏิบัติที่เรามันทุกข์มันยาก กิเลสมันพาให้ทุกข์ให้ยาก ไม่ใช่ธรรมะหรอก

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเรานั่งสมาธิภาวนาเห็นไหม เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา เวลาจิตมันสงบ จิตมันลง โอ้โฮ มันมีความสุข เวลาที่มันเกิดเวทนา เกิดการกระวนกระวายในหัวใจ เวลาถ้าธรรมะมันปราบได้ คีล สมาธิ ปัญญามันปราบกิเลสลง โอ้ มันเว้งว่าง มันมีความสุข เห็นไหม เวลาเป็นธรรมๆ เป็นธรรมมันมีแต่คุณงามความดี เป็นธรรมมันมีแต่คุณธรรมทั้งนั้น แต่ที่มันทุกข์มันยาก มันทุกข์มันยากเพราะกิเลสไป มันทุกข์มันยากเพราะว่าความดีมัน เวลาเชื่อไฟมันแผดเผาใจ เวลาที่มันปฏิบัติ มันยุ่งมันยาก มันทุกข์มันยากอยู่เนี่ยเพราะกิเลสทั้งนั้น ไม่ใช่ธรรม แต่ที่เป็นธรรมๆ ก็เวลาเราปฏิบัติไปแล้ว วิกากรรมๆ เวลาผลมันลงแล้วเห็นไหม มันเว้งว่างไปหมด มันมีแต่ความสุข ความสงบ ความระงับไปทั้งนั้น

ถ้าความสงบความระงับขึ้นไป สิ่งนั้นมันเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาเพราะอะไร เกิดขึ้นมาเพราะความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอดุทธสาหะ มีการกระทำไป เห็นไหม สิ่งดีงามทั้งหมดมันมาจากไหน มันมาจากการกระทำทั้งนั้น มันมีแต่กรรม การกระทำนั้นกรรมดีกรรมชั่ว ถ้าทำคุณงามความดี ความดีทำที่ไหน ทำความดีก็ทำที่หัวใจนี้ใจ หัวใจของเรา เราทำคุณงามความดีของเรา เราทำคุณงามความดีของเรา นั่งเฉยๆ ดูสิ งานทางโลกเขาก็อาบเหงื่อต่างน้ำ เขาก็แบกหามของเขา เขาต้องลงทุนลงแรงของเขา ทำหน้าที่การงานของเขา เพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย เพื่อความมั่นคงในชีวิตของเขา

แต่เวลาทำงานของพระ เวลาทำงานของพระ นั่งสมาธิภาวนา ทำข้อวัตรปฏิบัติเสร็จเรียบร้อยแล้ว ถ้าเรายังทำอะไรยังไม่เสร็จ มันกังวลไปทั้งนั้น ทำข้อวัตรปฏิบัติเสร็จแล้วเราก็เร่งความเพียรของเรา ถ้าเร่งความเพียรของเรา การกระทำในหัวใจของเราเห็นใหม่ สิ่งทำงานมันละเอียดเห็นใหม่ สิ่งที่การกระทำ ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโอ เวลาเราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาของเรา เราทำความเป็นจริงของเรา ทำความเป็นจริงของเราแล้วกิเลสมันตื่นรนล่ะ ถ้ากิเลสมันตื่นรน มันทุกข์มันยากเห็นใหม่ ที่มันทุกข์มันยาก เพราะกิเลสมันตื่นรนทั้งนั้น

แต่ถ้าเป็นธรรม เป็นธรรมก็มีสติใจ สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม ถ้าเป็นธรรมขึ้นมามันจะปราบกิเลสใจ ถ้าปราบกิเลส กิเลสที่มันโดนสังจะ โดนความจริงในอริยสังคระหน้าเอาเห็นใหม่ มันต้องถดถอยไป พอมันถดถอยไป มันมีพื้นที่ให้เรา มันมีหัวใจที่มันมันคงขึ้นมาเห็นใหม่ มันมีความสุขขึ้นมาๆ แล้วความสุขที่นี้ นี่ใจเวลาหลวงปู่มันท่านบวชพระ เป็นพระใหม่ เวลาบวชขึ้นมาท่านฝันเองว่าท่านไม่ได้เป็นพระ พอไม่ได้เป็นพระขึ้นมาไปปรึกษาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่เสาร์ก็แก้ไขขึ้นมาเห็นใหม่ ทำทัฬหีกรรมบวชขึ้นมาเป็นพระ เป็นพระขึ้นมามันก็สมบูรณ์ทางโลก สมบูรณ์ทางธรรมวินัย ธรรมวินัยมันแก้ไขได้ทั้งนั้น

แต่เวลาเราจะบวชหัวใจของเราใจ เราจะบวชพระด้วยตัวของเราใจ ถ้าบวชพระในตัวของเรา สิ่งที่เป็นคุณธรรมในหัวใจนี้เห็นใหม่ พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เวลาแสดงธรรมจักรขึ้นไป พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม มีดวงตาเห็นธรรม หัวใจของเราที่เราบวชกันนี้ เราก็มาประพฤติปฏิบัติธรรมอันนี้ไง ถ้าประพฤติปฏิบัติธรรมอันนี้ นี่ใจ ศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมบูรณ์แบบใจ ศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงพุทธกาลจะเจริญอีกหนหนึ่งใจ เวลามันเจริญเจริญที่ไหน มันเจริญในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นก่อน พอเจริญในใจหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เจริญที่ไหน เราดูความเจริญสิ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติแค่ไหน ท่านตื่นรนมาขนาดไหน มันถึงเจริญขึ้นมาในใจของท่าน เวลามันเจริญขึ้นมาในใจของท่านเห็นใหม่ ท่านประพฤติปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันเห็นนะ เวลามันเห็นนิมิตเห็นต่างๆ ขึ้นมา เอามาทบทวนๆ เราจะเดินไปทางไหน เราจะแก้ไขอย่างไร เราพยายามทดสอบในหัวใจของเรา

บวชพระๆ เป็นพระหรือไม่เป็นพระ มันขึ้นอยู่กับวินัยกรรม มันอยู่ในอุโบสถเห็นใหม่ พอมาบวชเป็นพระขึ้นมา บวชขึ้นมาแล้วเป็นสมมติสงฆ์ เวลาบวชหัวใจๆ มันต้องมีการกระทำ ถ้ามีครูบาอาจารย์เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ท่านทำของท่านมาแล้ว ถ้าครูบาอาจารย์ท่านทำท่านมาแล้ว มันอบอุ่นนะ ยังไงมันก็มีคนขึ้นมาใจ แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ที่ไม่มีครูบาอาจารย์เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ที่ไม่มีครูบาอาจารย์ ท่านเป็นครูบาอาจารย์ในปัจจุบันนี้

ก่อนที่จะเป็นครูบาอาจารย์เรามา ท่านต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ท่านไปปรึกษาใคร ถ้ามันปรึกษาใครไม่ได้มันก็ต้องเปิดพระไตรปิฎกใช้ไหม มันปรึกษาใครไม่ได้มันก็ต้องเปิดตำรับตำราใช้ไหม เวลาเปิดตำรับตำราขึ้นมา เวลาเราศึกษาก็เหมือนทางโลกปัจจุบันนี้ ในทางภาคปริยัติที่ได้ศึกษากัน ศึกษาทางวิชาการ ศึกษาทางวิชาการเวลาสอบขึ้นมาก็ตั้งคณะกรรมการให้คะแนน ตรวจสอบว่ามันถูกหรือผิด เวลาจะสอบบาลีกันเห็นไหม เขาก็ตรวจสอบกันอย่างนั้น

แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านมาปฏิบัติของท่าน ท่านรู้ท่านเห็นของท่าน ท่านให้ใครตัดสิน ความเห็นเราก็มี นี่เวลาหลวงตาท่านขึ้นไปหาหลวงปู่มั่นเห็นไหม ท่านบอกขึ้นไปด้วยความเคารพนะ พอขึ้นไปด้วยความเคารพแต่ของเราก็มีอยู่ๆ เวลาจิตมันสงบมันรู้ใจ เวลาจิตมันไม่สงบมันก็ฟุ้งซ่านใจ เวลาไปรู้เห็นสิ่งใด เวลากิเลสมันปลิ้นปล้อนขึ้นมา มันหลอกหลวงขึ้นมาก็เชื่อมันใจ แล้วเรามีครูบาอาจารย์ ได้ฟังมาเต็มหู ได้เห็นการกระทำของท่านตลอด มันก็ไปเสริมให้กิเลสมันยิ่งใหญ่อขึ้นไปอีกใจ ของเราก็มี คำว่าของเราก็มีคือปฏิบัติแล้วมันก็มีประสบการณ์ มันก็มีเห็นไหม มันมีความรู้ความเห็นในหัวใจ ถ้ามันมีความรู้ความเห็นในหัวใจ มันก็มั่นใจตัวเองใช้ไหม

ถ้าเราทำสิ่งใดเราไม่เคยรู้เคยเห็นสิ่งใดเลย เราก็ว่างเปล่า แต่คนถ้ามีความรู้ความเห็นสิ่งใด เห็นไหม ความรู้ความเห็นสิ่งใดแต่ในเมื่อเรายังมีกิเลสอยู่ ในเมื่อประสบการณ์เราไม่รอบคอบเห็นไหม เวลาขึ้นไปหาท่าน ขึ้นไปหาด้วยความเคารพ พอขึ้นไปหาด้วยความเคารพก็เล่าของท่านให้หลวงปู่มั่นฟังก่อน เห็นไหม หลวงปู่มั่นท่านตัดสินอย่างไร พอตัดสินยังงี้ตัดสินยังงี้ ตัดสินหมายความว่าชี้ว่าถูกหรือผิด เห็นไหม ว่าถูกหรือผิด ตัวเองก็มายังว่าตัวเองก็มีความเห็นของตน ตัวเองก็ต้องคัดค้านวั้นเลย ท่านคัดค้านในความเห็นของตนใช้ไหม แต่เวลาถึงแล้วเหตุผลสู้ไม่ได้ เห็นไหม เวลาเหตุผลสู้ไม่ได้ก็ต้องยอมรับ ยอมรับความจริงอันนั้นนี่เวลาหลวงปู่มั่นท่านชี้หน้าๆ

เรามีครูบาอาจารย์อยู่อย่างนี้ เวลาเราปฏิบัติไป ความรู้ความเห็นของเรา เราต้องคัดแยก ความเห็นของเรามันจะเป็นจริงตลอดไปเลยได้ยังงี้ ถ้าความเห็นของเราไม่เป็นจริงเห็นไหม จะบวชหัวใจของเรา ถ้าหัวใจมันจะบวช มันบวชอย่างนี้ มันมีการกระทำของเราอย่างนี้ ถ้ามันมีการกระทำมีความจริงของเราขึ้นมาเห็นไหม ถ้ามีการกระทำขึ้นมา บวชพระแล้วเป็นพระหรือไม่

เวลาหลวงปู่มั่นท่านบวชแล้วเห็นไหม ท่านฝันของท่าน ท่านมีความเห็นของท่าน แต่ท่านแก้ไขของท่านจนท่านเป็นพระจากภายนอก เป็นพระจากภายนอกคือสมบูรณทางธรรม

วินัย ถ้าสมบูรณ์ทางธรรมวินัยแล้ว ท่านก็ระหกระเหินนะ ระหกระเหินในการประพฤติปฏิบัติ ระหกระเหินในการทำความเป็นจริงในใจขึ้นมา แล้วทำความเป็นจริงในใจขึ้นมา แล้วท่าน ปรีक्षाใครละ ท่านต้องค้นคว้าเอง ท่านมีอำนาจวาสนาของท่านเอง แต่นี้ท่านประสบความสำเร็จ ท่านทำของท่านได้เห็นไหม พอทำของท่านได้มันก็เป็นความสุขของท่าน เป็น ผลงานของท่าน เป็นผลงานของท่าน เป็นสมบัติของท่าน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานไป “อาหนันท์ เราไม่เอาสมบัติของใครไปเลย เราเอาแต่ของเราไปๆ” ของเราคือของท่าน ของท่านก็ทำของท่านมา ท่านก็ต้อง เสวยวิมุตติสุข ท่านมีความสุขในใจของท่าน ท่านมีความสุขในใจของท่านเห็นไหม นี่ที่ว่า ความสุขๆ ที่โลกเขาแสวงหากัน โลกแสวงหา หาความสุขนะ ความสุขที่แท้จริงอยู่ที่ไหน แต่ ความสุขที่แท้จริงเห็นไหม เขาก็ทำบุญกุศลของเขา เขาก็สร้างคุณงามความดีของเขาเพราะ อะไร เพราะอาศัยความดีนั้นเป็นเครื่องดำเนินไปในชีวิตนั้น แล้วชีวิตนั้นมันจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ประสบความสำเร็จนั้นเป็นอำนาจวาสนาของเขา นี่เห็นไหม ทางโลกเขา แสวงหากัน นี่ความสุขของเขา

เราบวชเป็นพระ เห็นภัยในวัฏสงสาร เรามาบวชเป็นพระนะ บวชเป็นพระเพราะว่าเรามี ศรัทธามีความเชื่อของเรา ถ้าอยู่ทางโลกเห็นไหม ระหกระเหินอย่างนั้น มีแต่ความทุกข์ทั้งนั้น เกิดมาเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ เกิดมาเป็นมนุษย์มีบุญวาสนาได้ความเกิดเป็นมนุษย์ ถ้าเกิด เป็นมนุษย์ขึ้นมา ในชีวิตของความ เป็นมนุษย์มันก็มีทุกข์ความยาก เราได้ถึงสรณะของ ความ เป็นมนุษย์นั้นมา เป็นคฤหัสถ์แล้วเรามาบวชเป็นพระ เป็นพระก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่เป็นมนุษย์ที่เป็นพระ

ถ้าบวชเป็นพระขึ้นมาแล้ว สมบูรณ์ในความ เป็นพระแล้ว เราต้องภูมิใจในตัวของเราไป ภูมิใจในตัวของเราเพราะ เพราะมันมีธรรม มีศาสนา มีศาสนามั่นคงในประเทศไทย ใน ประเทศไทยเป็นประเทศของชาวพุทธไป พอเป็นชาวพุทธขึ้นมา เรามีโอกาส เราจะบอกว่าที่เรา ควรภูมิใจเพราะเรามีโอกาสนะ มีโอกาสแล้ว เราได้โอกาสนี้มาแล้ว เราบวชเป็นพระมาโดย สมบูรณ์ทางโลกแล้ว ถ้าสมบูรณ์ทางโลกแล้วเห็นไหม สมบูรณ์ทางโลกแล้วในหัวใจของเราละ

เอาความจริงขึ้นมาสิ ถ้าเอาความจริงขึ้นมามันเป็นคุณธรรมจริงๆ นะ มันเป็นเรื่องหา สาระเป็นข้อเท็จจริงเลย ถ้าจะให้มันเป็น ดูเวลาเป็นสมาธิเห็นไหม เวลาทำสมาธิผู้คนพอทำกัน ได้เห็นไหม เวลามันสุขมันสงบ แต่มันชั่วครวๆ เพราะในข้อเท็จจริงมันเป็นอนิจจัง สิ่งใดสิ่ง หนึ่งมีความเกิดขึ้น สิ่งนั้นต้องดับไปเป็นธรรมดา เป็นสมาธิมันก็เป็นสมาธิอยู่ชั่วครว เป็น สมาธิชั่วครวแต่ครูบาอาจารย์ท่านสอนไว้ถึงข้อวัตรปฏิบัติในเครื่องอยู่ๆ เครื่องอยู่คือการ

ดำรงรักษาใจ เวลาทำสมาธิขึ้นมามันก็แสนยาก แต่เวลามันเป็นสมาธิขึ้นมาแล้ว เราจะรักษาสมาธิให้มันต่อเนื่อง ๆ คำว่าต่อเนื่องให้มันเข้มแข็งขึ้นมา เข้มแข็งขึ้นมาเห็นไหม เข้มแข็งจนจิตมันมีกำลัง ๆ เห็นไหม เราถึงนุ่มไป ๆ นุ่มไปให้มันเห็น ถ้าจิตมันสงบระงับแล้วทำสิ่งใดมันก็สดชื่น มันทำสิ่งใดได้ มันมีโอกาสของมันไป

แต่ที่มันทุกข์มันยากขึ้นไป ตัวเองมันก็มีทุกข์มียากอยู่แล้ว พอทุกข์ยากอยู่แล้ว เหมือนเด็กน้อย เด็กน้อยจะทำงานจะยกของหนัก มันยกไม่ได้หรอก จิตก็เหมือนกัน จิตไม่ใช่ว่าจิตมันเหมือนเด็กน้อยเลย แล้วจิตที่ยังไม่ได้สมาธิ มันเป็นวันเลย มันไม่เป็นตัวเป็นตนขึ้นมาเลย ถ้ามันเป็นตัวเป็นตนขึ้นมา เห็นไหม มันก็สงบระงับ มันก็ตั้งมั่นของมัน พอตั้งมั่นของมัน เราก็ดำรงรักษา ดำรงรักษาด้วยสติปัญญาของเรา ด้วยสติปัญญานะ

คนเขาจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ คนเราจะทำหน้าที่การงานอย่างไรแล้วแต่ มันก็ต้องมีความตั้งใจ มีการกระทำทั้งนั้น หน้าที่การงาน แต่การประพฤติปฏิบัติมันเป็นงานภายใน งานของหัวใจ งานที่เป็นนามธรรม งานที่ใครจะจับต้องได้ วุฒิภาวะของคนสูงต่ำขนาดไหน สูงต่ำขนาดไหนมันก็เห็นแต่ผลงานทางวัตถุทางโลก

ถ้าเห็นผลงานทางหัวใจเห็นไหม ถ้าเห็นผลงานทางหัวใจ เรามีน้ำใจต่อเขาทั้งนั้น แล้วเห็นคุณค่าด้วยนะ มันเห็นคุณค่า เราจะเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา มันต้องมีโอกาส มีเวลาแล้วมีบุคคลที่เขารับผิดชอบหน้าที่ของเรา เขาช่วยดูแลให้ แล้วเราอยู่ในสังฆะสังคม เห็นไหม คุณสี สังคมของสงฆ์ สังคมของสงฆ์ สิ่งใดที่เป็นของของสงฆ์ สิ่งใดที่ต้องช่วยกันดูแลรักษา มันเป็นสมบัติของศาสนา แล้วเราบวชมาในศาสนา เราบวชในศาสนา อารามิกชนอยู่ในอาวาส อยู่ในอาราม อยู่ในอาราม แล้วก็ช่วยดูแลรักษาให้มีโอกาสเราได้ภาวนา ถ้าเราได้ภาวนา เรามีโอกาสเห็นไหม

เนี่ยโอกาสในการบวชเป็นพระ โอกาสเกิดในประเทศไทย ในประเทศไทยประเทศแห่งชาวพุทธ ชาวพุทธนับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสิ่งที่ขับเคลื่อนพุทธศาสนาคือพระสงฆ์ พระสงฆ์ที่จะเป็นตัวจักรที่มีคุณภาพ ถ้ามีคุณภาพเขาต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้หัวใจของเขามีคุณธรรม ถ้าหัวใจเขามีคุณธรรม สิ่งที่มีออกมาจากสิ่งที่เป็นคุณธรรมอันนั้นเห็นไหม มันเป็นธรรม

แต่สิ่งที่มันออกมาจากหัวใจที่มันไม่มีคุณภาพ หัวใจที่เป็นเปรตเป็นผีใจ เห็นไหม เวลาสังคมสงฆ์ สังคมของชาวพุทธใจ เคารพผ้าเหลือง ๆ ยกมือไหว้พระ ๆ แต่ในหัวใจมันก็ดิเตียนใจ เพราะมันไว้ใจกันไม่ได้ใจ ถ้าไว้ใจกันไม่ได้เห็นไหม ในเมืองไทยนับถือพุทธศาสนา พุทธศาสนาขับเคลื่อนไปด้วยพระสงฆ์ พระสงฆ์ที่มาฝึกหัด พระสงฆ์ที่เกิดมาเห็นไหม ก็ดูสิเวลาบวช

มาใหม่ มันก็เหมือนทางโลก ทางโลกนะ เวลาในครอบครัวเขามีลูกมีหลาน เขาฝึกหัดขึ้นมาให้เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา ให้มีคุณภาพขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน พระบวชใหม่ๆ นวกะ เวลาบวชขึ้นไปแล้ว ทำพรรษา สิบพรรษาขึ้นไป เห็นไหม ทำพรรษาสิบพรรษาขึ้นไปด้วยกาลด้วยเวลาไป เห็นไหมเราบวชไปแล้ว ถ้าเรามีอายุพรรษามากขึ้นเราก็เป็นอาวุโสต่อไปข้างหน้าแน่นอน แต่คุณภาพของมัน คุณภาพของมันที่เราจะสื่อสารที่เราจะคุมครองดูแลใจ คุมครองดูแลใคร คุมครองดูแลหัวใจของเราก่อน คุมครองดูแลตัวเรานี่แหละ ถ้าคุมครองตัวเรานี่แหละ ตัวเรามีคุณธรรม ตัวเรามีศีลมีธรรมขึ้นมาเห็นไหม เขาเคารพนับถือ เขาเชื่อฟังเอง แต่ถ้าของเราๆ ไม่มีจุดยืน เราไม่มีคุณธรรมสิ่งใดเลย เราเองเราไว้ใจตัวเราไม่ได้เลย เราเองเรายังรักษาตัวเราไม่ได้เลย แล้วใครเขาจะเชื่อถือศรัทธาล่ะ

นี่ไงเวลาขับเคลื่อนไปๆ ขับเคลื่อนไปด้วยภิกษุด้วยสงฆ์ไง ด้วยสงฆ์ สงฆ์ต้องมีคุณภาพ ใจ คุณภาพสงฆ์มันมาจากไหน คุณภาพสงฆ์ก็มาจากการฝึกหัด การประพฤติปฏิบัติขึ้นมาไป บวชหัวใจนี้ไง เห็นไหม หน้าที่ของเราไป เราบวชเป็นพระขึ้นมาดีสมมติสงฆ์ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเห็นไหม ถ้ามีมรรคมีผลขึ้นมา นั่นนะตบะธรรม ตบะธรรมมันแผดเผา มันหล่อหลอม หล่อหลอมหัวใจของเราไป

ถ้าหล่อหลอมหัวใจ ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นพระผู้ใหญ่ขึ้นมา ท่านผ่านการผจญภัยของท่านมา ผจญภัย ผจญภัยกับใคร ผจญภัยทางโลก ผจญภัยกับสังคม สังคมนี่แหละ สังคมสงฆ์นี่แหละ สังคมโลกนี่แหละ ความเป็นอยู่ของเราเห็นไหม ถ้ามันทำอะไรได้ เขาชอบเขาไม่ชอบ มันมีร้อยแปด เผชิญมากับภาวะสังคม แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเผชิญกับกิเลส มรรคผลมีหรือไม่มี เวลาปฏิบัติไปแล้ว หมดกาลหมดสมัย คำพูดนี้ คำพูดที่เจาะ ที่คอยเจาะคอยทำให้เสื่อมให้ถดถอยตลอด มรรคผลหมดกาลหมดเวลา เราปฏิบัติไปแล้วมันจะไม่ได้ผล ปฏิบัติจะเสียเปล่า ปฏิบัติเสียเปล่า

แล้วหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านทำมาทั้งชีวิต เวลาอาจารย์สิงห์ทองครูบาอาจารย์ท่านเดินจงกรมทั้งวันทั้งคืนมันเสียเปล่าหรือ มันเสียเปล่าเพราะโมฆบุรุษสิ มันเสียเปล่าเพราะเราทำไม่ได้ มันเสียเปล่าเพราะเราไม่มีคุณภาพ มันเสียเปล่าเพราะใจเราไม่จริง ถ้าใจมันจริง มันจริงขึ้นมา เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนามันจะเสียเปล่าที่ไหน ครูบาอาจารย์ที่มีชื่อเสียงเกียรติศัพท์เกียรติคุณที่เราเคารพบูชา ไปดูประวัติท่านสิ ท่านสนใจอะไร ท่านสนใจทางจงกรม ท่านสนใจแต่เวลาไปอยู่ที่ไหนท่านมองก่อนแล้ว ที่ไหนจะเป็นที่นั่นสมาธิได้ โคนต้นไม้ที่ไหน ที่ไหนมันจะเป็นทางจงกรม ที่ไหน ไปดูไว้ก่อนเลย เวลาโพล่เพล้เวลาพลบค่ำไปแล้ว เวลากลางวันก็หลบหลีกเอา

นี่โง่มันเสียเปล่าตรงไหน ไอ้คำว่าเสียเปล่าๆ ไม่ทำอะไรเลย ไม่ทำอะไรเลยมันก็ได้
อะไรเลย พอไม่ได้ทำอะไรเลยมันก็เที่ยวทิ่มเที่ยวตำ ปฏิบัติแล้วเสียเปล่า ปฏิบัติแล้วไม่ได้ ปฏิบัติ
แล้วเสียเวลา บวชมาแล้วต้องชวนชวายเป็น ต้องมีชื่อเสียงเกียรติยศที่เกียรติคุณกับทางโลก หา
มวลงน มวลงนมันมีประโยชน์อะไร เดี่ยวเขาก็ตายก่อน เราไม่ตาย เขาก็ตายจากกันทั้งนั้น

แต่เราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงของเราที่สำคัญ ความสำคัญนี้ โง่ ถ้ามันเป็น
ความจริงๆ มันเกิดที่ เห็นไหม นี่บวชพระ บวชพระจากภายใน บวชพระของเรา เวลาเราบวช
พระ เรามีอุปัชฌาย์อาจารย์บวชเป็นพระขึ้นมา บวชเป็นพระขึ้นมา สมบูรณ์ตามธรรมวินัย
สมบูรณ์ตามธรรมวินัยเราลงอุโบสถกันอยู่นี่ไง เราทำอะไรสิ่งใดด้วยความเป็นข้อเท็จจริงใจ

แต่เวลาเราบวชพระๆ เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติวิฑู เป็นภายในของเราคนเดียว เป็น
ภายในของเราคนเดียว แต่ครูบาอาจารย์ท่านรู้ ถ้าครูบาอาจารย์ท่านรู้เห็นไหม ถ้าเป็นความ
จริงขึ้นมา ถ้าเป็นคุณธรรมนะ แหม มันมีน้ำใจต่อกันนะ มันเอื้ออาทรทั้งนั้น เวลาคนที่
เป็นธรรมๆ ดูเช่นเจ้าคุณจุมฯ เห็นไหม เราไม่อยากจะออกเป็นเจ้าคณะภาคนี้ เราเป็นไว้เพื่อ
คุ้มครองดูแล ไม่ให้เขามารังแกพระป่า พระป่าพระปฏิบัติมันไม่มียศถาบรรดาศักดิ์ มันปฏิบัติ
ของมัน มันเหมือนกับชาวไร่ชาวนา บ้านนอกคอกนาคนหนึ่ง เขาทำหน้าที่การงานของเขาคน
หนึ่ง แล้วมันมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอไปคอยเรียกควักผลประโยชน์เห็นไหม คุ้มครอง
ดูแลๆ อย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน พระเรา พระปฏิบัติ มันไม่มีอะไรหรอก มีแต่ความเป็นพระ มีใบสุทธิใบ
หนึ่งว่าบวชถูกต้อง ถูกต้องตามกฎหมาย แล้วก็รู้ตั้งค้ำพยายามค้นคว้าหาความจริงของเรา
ไปที่ไหนเห็นไหม คนที่เขาไม่นับหน้าถือตา เขาไม่เชิดชูบูชา เขาก็ดูถูกดูแคลน ดูด้วยสายตา
ด้วยสายตา ไอนั้นเรื่องของเขา เราไม่เดือดร้อน เพราะเราเริ่มต้นมาจากจิตใจที่ยิ่งใหญ่ จิตใจที่
ยิ่งใหญ่ว่าบวชหัวใจของเรา เราได้บวชจากครูบาอาจารย์มาแล้ว สาธุ อุปัชฌาย์อาจารย์ก็บวช
มาแล้ว เรามีอุปัชฌาย์อาจารย์นะ อาจารย์วัตร อาคันตุกวัตร เรามีวัตรปฏิบัติ เราเคารพบูชา
เห็นไหม

เวลาคนในชาวพุทธเห็นไหม เขามีพ่อแม่ เขาดูแลพ่อแม่เขาด้วยความกตัญญูกตเวที
แล้วเขายังมีอุปัชฌาย์อาจารย์ของเขา เพราะชาวพุทธส่วนใหญ่แล้วจะได้บวชได้เรียน ได้บวช
แล้วเขาจะนึกถึงอุปัชฌาย์ของเขา ถ้าอุปัชฌาย์ของเขาเป็นอุปัชฌาย์ที่เป็นอุปัชฌาย์ด้วยความ
สมบูรณ์ เห็นไหม แต่ถ้าคนบวชแล้ว บวชไปแล้วเข้าไปในสังคมสงฆ์ แล้วไปเห็นความเหลว
แหลกขึ้นมา เขาก็คัดค้านไว้ในใจ เขาไม่รับ เขาก็เหมือนกับมีพ่อแม่แม่เฉยๆ แต่ครูบาอาจารย์
เขา เขาก็วางไว้ มันไม่ซาบซึ้งหัวใจใจ ไม่ถึงดูตหัวใจ

แต่ถ้ามันดึงดูหัวใจ นี่สังคมไทย สังคมไทยเห็นไหม มีพ่อแม่ มีอุปัชฌาย์ เวลา มีอุปัชฌาย์มีสิ่งใด เราช่วยเหลือเจือจานไปหมด นี่พูดถึงสังคมชาวพุทธไง ฉะนั้นเราบวชมา ถูกต้องตามกฎหมาย บวชถูกต้องตามธรรมวินัย บวชตามธรรมวินัยแล้วเรามีโอกาส มีโอกาสเสร็จแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติในสังคมสงฆ์ในประเทศไทยเราเห็นไหม มันมีครูบาอาจารย์เป็นผู้ดำเนินเป็นแนวทางมา มันถึงมีโอกาสอย่างนี้ไง ถ้าครูบาอาจารย์ไม่ดำเนินมา ไม่มีหลวงพ่อเสาร์ หลวงปู่มั่น ไม่มีครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมา ไม่มีร่องมีรอยให้เราเดินตาม

ไปเถอะ มันก็เหมือนหลวงพ่อเสาร์ หลวงปู่มั่นนั่นแหละ ออกมาใหม่ๆ ทุกคนมีแต่ต่อต้านทั้งนั้น ปฏิบัติที่ไหนมีแต่คนไม่สนใจ ไม่มีคนสนใจ ไม่มีคนดูแล ใจสนใจดูแลนี่ไม่ว่าหรอก แต่ไอ้กีดกันไอ้ทำลายนั่นมันเป็นเรื่องหนึ่งนะ ไอ้ไม่สนใจไม่ดูแล นั่นมันเรื่องของเขามันสิทธิของเขา เราจะไปเรียกร้องเอาอะไร แต่ไอ้กีดกันทำลายนั่นนะ ไอ้ที่เรื่องดิฉินนินทาทางโลก โลกธรรม ๘ เวลาครูบาอาจารย์ท่านมาเป็นอย่างนั้น แต่ แต่เราเกิดมาท่ามกลางที่ครูบาอาจารย์ท่านทำแนวทางไว้แล้ว เราถึงมีโอกาสได้สะดวกมากกว่านั้น ถ้าสะดวกมากกว่านั้นเพราะอะไร เพราะเขาจะทำไมสิ่งใด มันก็อืม อาจารย์เขาทำดีนะ อาจารย์เขาถูกต้องนะ ถ้าอาจารย์เขาถูกต้อง ก็ดูเขาก่อนๆ

เห็นไหม มันเป็นประโยชน์กับเราทั้งนั้นเลย เราบวชมาแล้วเรามีโอกาสมหาศาลเลย เรามีโอกาสมหาศาลทำไมเราไม่ภูมิใจ ถ้ามันภูมิใจขึ้นมาแล้วมันทำให้เราตื่นตัว ทำให้เราจะบวชหัวใจของเราไป บวชพระๆ ไม่เป็นพระ พระภายนอกได้เป็นพระมาแล้ว ได้โบสฤทธิมาแล้วคนละใบ สมบูรณ์ตามกฎหมายเลย แต่หัวใจละ แต่ความเป็นจริงในใจละ เห็นไหม นี่ลงอุโบสถสังฆกรรม ฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่อตอกย้ำตราบนี้ไง ตอกย้ำหัวใจนี้ ให้หัวใจมันเบิกบาน ให้หัวใจมันแจ่มแจ้ง ให้หัวใจมันเข้มแข็งขึ้นมา มันเข้มแข็งขึ้นมาแล้วการกระทำ พอมันเข้มแข็งขึ้นมาคือหัวใจ

คนมีน้ำใจเห็นไหม คนจิตใจที่กล้าหาญ จิตใจที่เข้มแข็งนะ เขาทำอะไรเขาประสบความสำเร็จไง คนที่จิตใจอ่อนแอ คนที่จิตใจไม่กล้าจะเผชิญสิ่งใดเลย ทำสิ่งใดมันไม่มีอะไรจะประสบความสำเร็จ ไม่มีอะไรเป็นขั้นเป็นอันเลย ถ้าเป็นขั้นเป็นอันขึ้นมา แล้วเป็นขั้นเป็นอันมันเป็นทีไหน ในทางตำรับตำรา ในการศึกษาเราก็เชื่อมั่นเท่านั้น ศีล สมาธิ ปัญญาๆ เวลามันเป็นจริงขึ้นมา มันเป็นจริง สติ ไหว้ สูดยอด วันนี้สติดีมาก วันนี้กิเลสไม่มีอำนาจเหนือหัวใจนี้เลย โอ้วว่าพุทธโธๆ ถ้ามันสงบเข้ามา อืม นี่ไง รสของธรรมชนะรสทั้งปวงไง นี่ไง ศาสนาเรามีมรรคมีผลไง ศาสนาเรามีคุณธรรมไง ศาสนาเราไม่ว่างเปล่า

แล้วเวลาศาสนาไม่ว่างเปล่า เห็นไหม ดูลิ เวลาสร้างวัดสร้างวาขึ้นมาะ ทุกอย่างเพียบพร้อมไปหมดเลย แล้วพระอยู่ในวัดข้อวัตรก็ไม่ทำ สิ่งใดก็ไม่ทำ ไม่มีสิ่งใด ไม่ศาสนาข้อเท็จจริงไม่เห็นมีเลย ไอ้ของเราเห็นไหม ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา มันเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจ ถ้าเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจมันมีข้อเท็จจริงขึ้นมาเห็นไหม ศาสนามันไม่ว่างเปล่าไป

ถ้าศาสนาไม่ว่างเปล่าขึ้นมา ดูลิ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านทำของท่านขึ้นมา มีเทวดาอินทร์พรหมมาฟังเทศน์ ไม่ใช่สอนเฉพาะมนุษย์เรา ไม่ใช่สอนพระเรานะ สอนเทวดาอินทร์พรหมอีกต่างหาก แล้วในตำรับตำราในพระไตรปิฎกเยอะเยอะไปหมด ในเรื่องเทวดามาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเทวดามาเรื่องวินัยต่างๆ มีไปหมด เยอะเยอะไปหมด ถ้ามันเป็นจริงมันจะมีประสบการณ์อย่างนั้น มันจะเป็นความจริงอย่างนั้น มันยิ่งสาธุๆ มันยิ่งเห็นคุณค่า เห็นคุณค่าของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เห็นคุณค่าในสังฆธรรม เห็นคุณค่าในเรื่องศาสนาว่ามันมีข้อเท็จจริง มันมีมูลค่าจริง มันมีความเป็นจริง แล้วความเป็นจริงมันเป็นจริงที่หัวใจ มันไม่ใช่มีติดแบบเรา

มันมีติดมันบอดๆ มันยังไม่ก้าวหน้าไม่ก้าวเดินใจ ความเป็นอยู่ทางโลกวางไว้ ไม่สำคัญ สำคัญว่ามีโอกาสหรือไม่ โอกาสของเราดูลิ ไม่ใช่เรามาปฏิบัติแล้ว เราทำงานจบแล้วก็คือจบแล้ว ดูลิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาตลอด พุทธกิจ ๕ เข้าขึ้นมาเล็งญาณ หลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นท่านทำของท่านตลอด ถ้าครูบาอาจารย์ของเราแล้วท่านไม่ทิ้ง ท่านทิ้งสิ่งนี้ไม่ได้ ทิ้งไม่ได้ วิหารธรรมๆ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา

เราเนี่ยเตือนตัวเองไว้ เวลาถึงเวลาแล้วเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนามันจะผ่อนคลาย หัวใจมันไม่ตึงเครียด ร่างกายก็สมบูรณ์ ทุกอย่างก็พร้อม นี่ไงๆ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ใจ พุทธศาสนาสิ่งที่ขับเคลื่อนศาสนาคือพระภิกษุ เพราะพระภิกษุเห็นไหม ดูความกระฉับกระเฉง ด้วยความว่องไว ด้วยสติแพรวพราว นี่ไง ถ้าเราทำของเรา มันเกิดขึ้นมาอย่างนี้ ไม่ใช่เรือเกลือ บวชมาแล้วก็เหมือนเป็นตุ๊กตาตัวหนึ่ง ตั้งไว้ว่าเป็นพระ แล้วเป็นพระก็เป็นพระ เหมือนกับตุ๊กตา ไม่มีหัวใจไม่มีจิตใจเลยเธอ มันต้องมีหัวใจสิ มีหัวใจ มีจิตใจ มีความรู้สึก

มีความรู้สึก มีความรู้สึกมันต้องก้าวเดินใจ บริหาร บริหารร่างกาย บริหารจิตใจ ความเพียรมันต้องมีของมันตลอดเวลา ในทางการศึกษา เขาศึกษาเห็นไหม เวลาศึกษาเขาเรียนกันด้วยหัวปักหัวปำจนเขาจบการศึกษา จบการศึกษาแล้วก็ทำงานของเขา เขาเผยแพร่ของเขา เขาก็เพื่อสถาปนาบรรดาศักดิ์ ไอ้ของเราเห็นไหม เราจะทำงานของเราด้วยกรรมฐาน กรรมฐาน ๕ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ด้วยคำบริกรรมของเราเห็นไหม แล้วทำของเรา ถ้ามันถึงที่สุดแห่ง

ทุกชั้นนั้นก็จบ ถ้าไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์เราก็พยายามของเรา เราก็ชวนชวายเป็นของเรา เราก็ทำของเราขึ้นมา

ไฉนงานของเราไม่จบไม่สิ้น ไม่จบไม่สิ้นเพราะมันงานล้างภพล้างชาติ ไม่ใช่งานเอาประกาศนียบัตร ไม่ใช่งานที่ว่าเขาว่าใครมีปัญหาไม่มีปัญหา มีปัญหาขึ้นมาเห็นไหม ท่องจำกันมา แล้วศึกษาขึ้นมาทางวิชาการ แล้วก็ตอบปัญหา ตอบปัญหาที่คือจบ ตอบปัญหาคนอื่นเขาฟังแล้วมันแก้ไขปัญหาความข้องใจของเขา แต่ไฉนความข้องใจของเราล่ะ ไฉนกิเลสตัดหาความทะยานอยากที่ไม่รู้ไม่เห็นนี่ล่ะ ใครจะแก้ไขมัน ถ้าจะแก้ไขมัน เราต้องแก้ไขของเราเองไง

ถ้าแก้ไขของเราเองเห็นไหม มันมีความรู้ มันมีความรู้ในหัวใจ มันมีภูมิในใจตลอดเวลาเห็นไหม มันเป็นพระ พุทธศาสนาจะขับเคลื่อนไปด้วยภิกษุสงฆ์ ถ้าภิกษุสงฆ์มีคุณธรรม มีคุณธรรมขึ้นมา มีปัญหาขึ้นมาเห็นไหม มันจะขับเคลื่อนไง ขับเคลื่อนขับเคลื่อนหัวใจของเรา ก่อน ขับเคลื่อนหัวใจเราให้กิเลสมันตามไม่ทัน ขับเคลื่อนจนกิเลสมันตายไปจากหัวใจนี้ ถ้ากิเลสมันตายไปจากหัวใจนี้ หัวใจนี้ผ่องแผ้ว หัวใจนี้ผ่องแผ้วนี้เป็นประโยชน์

แล้วเป็นประโยชน์ แต่นี้มาสิ เวลาหลวงปู่มันท่านพูดไป ถ้ามมาสิ ถ้ามมา เวลาแก้จิตแก้ยากนะ ผู้เฒ่าจะแก้วะๆ แล้วถ้าผู้เฒ่าจะแก้จะแก้ตรงไหน จะแก้จิตไหน จิตมันไม่มีให้แก้ เพราะจิตมันไม่เอาถ่าน ถ้ามมันเอาถ่านขึ้นมา มันทำงานของมันเห็นไหม เวลาเอาถ่านนะ จุดไฟมันไม่ติด ไม่ติดเพราะอะไรล่ะ ไม่ติดเพราะถ่านมันเปียก เพราะถ่านมันชุ่มชื้น ปล่อยตากแห้งมันก่อนไง เวลาจุดแล้วถ่านมันไม่ติด ไม่ติดมันก็พัดไฟเข้าซิ เห็นไหม ถ้ามมันเอาถ่าน ถ้าเอาถ่านครูบาอาจารย์ท่านจะแก้อย่างนั้น ถ้าแก้อย่างนั้นมันก็เป็นนี่บวชพระ

บวชพระให้มันเป็นพระขึ้นมาจากข้างนอกด้วย แล้วเป็นพระขึ้นมาจากข้างใน ถ้าเป็นพระจากข้างใน นี่ไงนี้ศาสนาพุทธเราขับเคลื่อนด้วยภิกษุ ภิกษุเห็นไหม เวลาสมณะ สมณะที่หนึ่ง สมณะที่สอง สมณะที่สาม สมณะที่สี่ การได้เห็นสมณะเป็นมงคลชีวิต ไฉนของเรา เราประพฤติขึ้นมาให้เป็นสมณะจากหัวใจของเรา เป็นมงคลยิ่งกว่ามงคลในหัวใจของเรา ในหัวใจเราเป็นมงคลซะเอง

เวลาทางโลกเห็นไหม เขาต้องการมงคลชีวิต ทำบุญกุศลเพื่อมงคล เพื่อคุณงามความดี ถ้าเพื่อคุณงามความดีก็เป็นบาทเป็นฐานของเขา ของเราเราก็เป็นอย่างนั้นมาก่อนเห็นไหม เราก็มีบาทมีฐานมา เราถึงได้เสียสละมาไง เสียสละความเป็นฆราวาส เสียสละการดำรงชีพแบบฆราวาสมาดำรงชีพแบบพระๆ บวชพระแล้วเป็นพระหรือไม่ ถ้าเป็นพระขึ้นมา เราจะเป็นจากภายในของเรา ถ้าเป็นจากความจริงภายในของเราเห็นไหม มันต้องมีการกระทำแบบนี้ ถ้ามีการกระทำแบบนี้ มันต้องมีคุณธรรมอย่างที่ว่านี้ไง พุทธศาสนาขับเคลื่อนไปโดยภิกษุสงฆ์ ภิกษุ

สงฆ์ที่มีการประพฤติปฏิบัติ ภิกษุสงฆ์ได้บวชใจของตนเองแล้ว บวชใจของตนเองด้วยมรรคด้วยผล บวชใจของตนเองด้วยความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ

ถ้าบวชขึ้นมาได้แล้วนะ จบ จบที่ไหน จบที่มันไม่มีการไปและไม่มีการมาแล้ว มันไม่ไปไหนอีกแล้ว ถ้ามันไม่ไปไหนอีกแล้ว มันจะมีอะไรมีคุณค่าไปมากกว่านั้น ถ้าไม่มีอะไรมีคุณค่าไปมากกว่านั้น แล้วดูสิ เวลาออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเห็นใหม่ เวลาเขาเห็นว่าเหมือนตาสีตาสาออกทำไรไถนา ออกทำไรไถนาก็ไถหัวใจของตนใจ สังคมเขามองด้วยสายตาเลย ไร้สาระ พระไม่มีความหมาย ก็เรื่องของเข มันเรื่องของเข ไม่ใช่เรื่องของเร ก็ช่วงแสวงหา ช่วงการกระทำก็เป็นอย่างนั้นทั้งนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาออกมาแล้วเห็นใหม่ ๖ ปี ท่านบุกบ้นอยู่ขนาดไหน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ดูสิ จนใครๆ เขาต่อต้านเขาต่อต้านขนาดไหน เพราะมีแรงยุ เสียงยั่วยุ แรงยุแรงเหย่มันมีทุกที่ แล้วมันก็อยู่ที่वासนาของคน วาสนาของคน ไปอยู่ที่ไหนมีแรงยุแรงเหยในการกระทำ เรื่องของเขา

หน้าที่ของเราเห็นใหม่ เราพยายามจะประพฤติปฏิบัติ พยายามแสวงหา พยายามเข้าทางจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ที่ไหนเรามีโอกาส เราทำของเราๆ เราจะบวชหัวใจของเราใจ แล้วหัวใจของเราเวลาเราบวชแล้ว เวลาจุดไฟมันติดแล้ว เราพยายามจะรักษาไฟนั้นไม่ให้มันมอด รักษาไฟไม่ให้มันมอดการกระทำให้มันดีขึ้นไป ถ้าเราปล่อยมันไว้มันมอดมันดับหมด พอมันดับหมด ฝนตกขึ้นมาอีก เวลาจุดไฟจุดไม่ติดเลย เวลาภาวนาๆ ล้มลุกคลุกคลานแล้วแหงเลย ไม่อยากทำต่ออีกแล้ว มันทุกข์มันยากขนาดนี้หรือชีวิต ถ้ามันทุกข์มันยากขนาดนี้หรือชีวิต ก็ดูทางโลกเขาสิ เวลาเขาอาบน้ำแข็งต่างน้ำ เวลาเขาทุกข์เขายากขึ้นมามันจนตรอกจนจะ จนตรอกถึงได้ฆ่าตัวตายกัน ไอ้คนที่ว่ารุ่งเรืองเชิดชูนั่น ไอ้นั่นก็ผลของวิญญูะ เขาก็อยู่ในวิญญูะนั้น เขาไม่พ้นไปหรอก

ไอ้ของเรา เห็นใหม่ เราเห็น ทางทฤษฎีเราเห็นอยู่แล้วว่าสิ่งนั้นมันเวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะ แล้วมันไม่มีทางจบทางสิ้น ถ้าอยู่อย่างนั้นแล้วจะตีขนาดไหนมันก็ตีด้วยอามิส จะชัวขนาดไหนก็ชัวเพราะสร้างเวรสร้างกรรม มันต้องหมุนไปตามอำนาจของกรรมอยู่แล้ว เราถึงได้สละออกมา มาอยู่ในสังคมของสงฆ์ สังคมของผู้มีศีล สังคมของผู้ที่นักรบ เวลาเราไปก็รบกับกิเลสของตน เวลาปฏิบัติแล้วไปรบกับกิเลสในหัวใจของตนเองเท่านั้น ไม่เหมือนทางโลกเขา ทางโลกเขามีปัญหาสังคม ปัญหาของตลาด ตลาดที่มันเชิดชูมันจะเป็นประโยชน์ของมันเห็นใหม่ นั่นเขาเป็นปัญหาของสังคม

แต่ปัญหาของเรา เราบวชเป็นสงฆ์แล้ว แล้วอยู่ในสงฆ์ นี่เป็นสังคมของสงฆ์ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไปมันเป็นเรื่องส่วนตัว อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนใจ ใน

หัวใจของตน ตนคือผู้กระทำใจ ในใจของเราเท่านั้นใจ ถ้าในใจของเราเห็นไหม เราอยู่ด้วยความเห็นสงฆ์เห็นไหม เป็นสงฆ์เพราะเป็นสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางโอกาสไว้ให้วางโอกาสว่าเป็นนักรบใจ ภิกษุสงฆ์ใจ ผู้ที่เผชิญกับกิเลสใจ เผชิญกับกิเลสเห็นไหม เลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง ก็เพียงแต่ว่าพอยังชีพ ไม่ต้องให้มันเป็นความพะรุงพะรังแบบโลกเขา โลกเขาก็ต้องมีอาชีพหน้าที่การงานของเขา เพื่อหาปัจจัยเครื่องอาศัยดำรงชีพของเขา

ไอ้ของเราเห็นไหม ด้วยศรัทธาด้วยความเชื่อของสังคม สังคมในประเทศไทย ในพุทธศาสนา ศาสนาพุทธ เขาต้องตัดบาตรทำบุญของเขา เราเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง สิ่งนี้เราเลี้ยงชีวิตเลี้ยงชีวิตทำไม เลี้ยงชีวิตไว้ประพฤติปฏิบัติใจ ประพฤติปฏิบัติแล้ว เวลาทางโลกเขา เขาต้องมีการศึกษาเล่าเรียน เป็นวัดบ้าน วัดเล่าเรียน เรียนไว้เพื่อมีความรู้ของเขา ความรู้ของเขามันก็มีกิเลสของเราแทรกแซงขึ้นมาเห็นไหม แต่ของเราเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นกิเลสขึ้นมาแล้วมันลงสมาธิไม่ได้ ถ้าเป็นกิเลสขึ้นมาแล้วมันจะสงบระงับไม่ได้ ถ้าเป็นกิเลสขึ้นมาแล้ว เราจะนั่งอยู่นิ่ง ๆ มันอยู่ไม่ได้ มันต้องแส่ส่ายไปแบบโลกเขา แส่ส่ายไปทางโลก แส่ส่ายไปทั้งวันมันก็ไปเป็นตลาดใจ แต่ของเราเป็นธรรม ๆ ขึ้นมาเห็นไหม ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา มันจะสละทางนั้นมาให้เป็นความจริงขึ้นมา

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมามันปฏิบัติขึ้นมาแล้วมันเป็นอย่างไร ไม่ใช่มีนักการศึกษา ๆ ท่องจำมาให้มันเป็นแนวทางปฏิบัติ เวลาเราปฏิบัติขึ้นมากิเลสมันก็ยุก็แห่ กิเลสมันก็พลิกปลิ้นปล้อนทั้งนั้น มันเรื่องของกิเลสทั้งนั้น ถ้าเป็นจริง ๆ เราก็ทำขึ้นมาใจ นี้พูดถึงเราบวชมาเพื่อปฏิบัติ เราบวชมาเพื่อเป็นนักรบ จะรบกับกิเลสของตน ถ้าวรบกับกิเลสของตน นี้ใจ ต่อสู้กับมัน

บวชพระ หลวงปู่มั่นท่านบวชพระแล้วท่านยังวิตกกังวลว่าท่านไม่ได้เป็นพระ ก็ทำทัฬหีกรรม ทำทัฬหีกรรมบวชซ้ำก็จบ ก็เป็นพระจริง ๆ ทำให้ถูกต้องตามธรรมวินัยมันก็เป็นพระ ปฏิบัติ ปฏิบัติขึ้นมาให้มีมรรคมะผลขึ้นมา เวลาปฏิบัติก็มาล้มลุกคลุกคลานผิดพลาดต่างๆ ธรรมดา มันเรื่องกิเลสอยู่แล้ว กิเลสมันต้องปลิ้นปล้อนอยู่แล้ว หน้าที่ของมันคือทำลายทั้งนั้น ทำลายความดี ทำลายความตั้งใจ ทำลายโอกาส ทำลายทั้งนั้น แล้วถ้าเรามีสติมีปัญญา เราพยายามตรวจสอบ เห็นไหม สติปัญญาพยายามแยกแยะ อะไรผิดอะไรถูกพยายามแยกแยะ สิ่งที่ไม่ดีคัดออก สิ่งที่ดีพยายามทำให้มันเจริญก้าวหน้า ทำของเราให้มากขึ้น ๆ ไป หน้าที่ของเรา

มันไม่ใช่ว่าทุกอย่างมันจะดีไปหมด เพราะเราเกิดมาจากอวิชชา เราเกิดมาจากกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก เพราะกิเลสตัณหามันมีอยู่แล้ว แต่เรามีหัวใจ เรามีจิตเต็มแท้ มันมีอวิชชาครอบงำ มันถึงเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แต่ด้วยการสร้างสม การสร้างสมคุณงาม

ความดีมันถึงได้บวชเป็นพระ ถึงได้มีมุมมองอยากแยกออกจากโลก อยากแยกออกเป็นนักรบ อยากมีโอกาสปฏิบัติ มีโอกาสปฏิบัติแล้วมีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะคอยคุ้มครอง มีหัวรถจักรคอยชักนำ เราพยายามของเราๆ หน้าที่ของเราใจ เราจะบวชพระเป็นพระจริงๆ บวชพระแล้วให้ได้เป็นพระ บวชมาแล้ว หลวงปู่มันบวชแล้วไม่เป็นพระ ทำทัฬหีกรรม แล้วท่านก็ประพฤติปฏิบัติจนท่านเป็นพระ

เราบวชมาแล้ว เราจะบวชมาเป็นพระหรือว่าเราบวชเป็นสมมติสงฆ์ บวชมาเป็นแค่สมมติ เป็นของชั่วคราว ถ้าบวชเป็นจริงๆ ขึ้นมา บวชให้เป็นพระขึ้นมา เป็นอนุพุทธ อยู่ท่ามกลางหัวใจ คุณธรรมอันนี้ไง ที่เราบวชพระๆ มา เพื่อเหตุนี้ไง

นี่ก็เหมือนกัน หนึ่งเดือน เหลืออีกสองเดือน ขวนขวายของเรา ประสบการณ์ของเรา ทำของเราให้มันเป็นความจริงของเราขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาแล้วสมบัติของเรา ใครจะมาหยิบฉวยไม่ได้หรอก ของใครของมัน แล้วเป็นปัจจัยตั้ง สันติโลก กลางหัวใจนั้น แล้วถ้ามันมีอยู่จริงเห็นไหม นี่ไง ที่ว่าสังคมของพุทธศาสนาขับเคลื่อนไปโดยพระภิกษุ พระภิกษุมีคุณธรรม พระภิกษุที่มีสัจจะความจริงในหัวใจมันเป็นประโยชน์ทั้งนั้น มันเป็นประโยชน์กับตนเองก่อน แล้วมันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเห็นไหม ฉะนั้น เรามีหน้าที่การงานของเรา เราจะบวชหัวใจของเรา บวชให้ใจเราเป็นพระ เอวัง